

Извештај о скринингу за Србију

Поглавље 29 – Царинска унија

Датум одржавања састанака скрининга:

Уводни састанак: 26. и 27. март 2014. године

Билатерални састанак: 3. и 4. јун 2014. године

I. САДРЖАЈ ПОГЛАВЉА

Правне тековине у области царинске уније углавном чине правни прописи који су непосредно обавезујући за државе чланице, чиме се обезбеђује функционисање царинске уније и ефикасна заштита и контрола њених спољних граница. Оне укључују Царински закон ЕУ и његове спроведбене прописе, Комбиновану Номенклатуру, заједничку царинску тарифу и прописе о тарифном сврставању робе, царинским олакшицама, привременој обустави примене дажбина и одређених тарифних квота и остале прописе као што су они о царинској контроли робе која представља повреду права интелектуалне својине, прекурсорима дрога, културним добрима, као и о пружању узајамне административне помоћи у погледу питања царине и транзита. Државе чланице морају се старати о томе да се успоставе неопходни спроведбени и извршни капацитети, укључујући везе са релевантним компјутеризованим царинским системима ЕУ¹. Царинске службе такође морају обезбедити одговарајуће капацитете за спровођење и извршење посебних правила утврђених у одговарајућим областима правних тековина, као што су прописи у области спољне трговине, здравља и безбедности.

II. УСКЛАЂЕНОСТ ДРЖАВЕ И КАПАЦИТЕТ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

У овом делу резимиране су информације које је Србија доставила и расправе вођене током састанака скринига.

Србија је назначила да може да прихвати правне тековине које се односе на царинску унију и да не очекује било какве тешкоће у спровођењу правних тековина по приступању.

II.a. Царинско законодавство

Општа царинска правила и поступци

Најважнији акти царинског законодавства у Србији су Царински закон (Сл. гласник 29/15)², Закон о Царинској тарифи (Сл. гласник 5/09) и неколико уредби, укључујући Уредбу о царински дозвољеном поступању с робом (Сл. гласник 145/14), Уредбу о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе (Сл. гласник 43/15), Уредбу о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина (Сл. гласник 63/13) и Уредбу о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници (Сл. гласник 25/15). Србија је усвојила измене Царинског закона у марту 2015. године како би се остварило даље усаглашавање са правним тековинама, а посебно како би се успоставио правни основ за спровођење новог компјутеризованог транзитног система (*NCTS*) на националном нивоу као националне транзитне апликације, како би се окончао монопол банака на издавање гаранција и како би се дефинисали

---

¹ На пример: интегрисано тарифно окружење (*TARIK*, *QUOTA*, *Surveillance* (Надзор), итд.), транзит (*NCTS* – нови компјутеризовани транзитни систем), контроле извоза и увоза (*ECS* – систем контроле извоза, *ICS* – систем контроле увоза), привредни субјекти (*EOS* – систем за привредне субјекте), управљање ризицима (*RIF*), итд.

² Упућивања на Службени гласник Републике Србије ограничена су на одговарајуће најновије измене које су доставили органи у Србији.

подаци које сажета декларација мора да садржи. Правни основ за *NCTS* обезбеђен је кроз царинско решење којим се омогућава да Управа царина започне припреме.

Чланом 309. Царинског закона предвиђено је да се одредбе овог закона сходно примењују и на промет робе са Косовом*. У сврху спровођења овог закона и Споразума између Београда и Приштине о интегрисаном управљању административном границом/граничном линијом (*IBM*), Влада је усвојила Уредбу којом су од 14. децембра 2013. године све формалности од значаја за промет робе из Србије на Косово и обрнуто пренете у надлежност одговарајућих царинских органа Србије и Косова.

Трговцима је дозвољено да са Управом царина комуницирају директно или преко царинског заступника. У овом другом случају, поменути заступник може да поступа у име и за рачун лица/субјекта којег он или она заступа (непосредно заступање) или може да поступа у сопствено име а за рачун другог лица/субјекта (посредно заступање). Код посредног заступања, заступник мора да има седиште у Србији, да буде регистрован за спровођење послова међународне шпедиције и да има најмање једног запосленог са дозволом за царинско заступање³, осим у случају транзитних декларација или декларација о привременом увозу. Управа царина надлежна је за издавање и одузимање дозвола за царинско заступање. Србија је доставила информацију о томе да је у време обављања скрининга било издато 2038 дозвола за царинске заступнике.

На робу која улази или напушта царинско подручје Србије примењују се мере царинског надзора и царинске провере. Роба остаје под царинским надзором онолико дуго колико је то потребно. Страна роба стиче статус домаће робе стављањем робе у слободан промет, плаћањем царинског дуга и испуњењем свих осталих захтева у вези са увозом робе. Када роба стигне у земљу, мора се поднети сажета декларација или транзитна декларација. То се такође може учинити и електронским путем, али је папирна верзија декларације и поред тога обавезна. Закон у Србији такође предвиђа декларације које се подносе пре пристизања, односно пре одласка робе.

По уласку, роба се може царинити непосредно или се на њу привремено може примењивати ослобађајући царински режим. Царинске контроле спроводе се у складу са анализом ризика. Општа правила обухватају, између осталог, допремање робе царини, сажету декларацију, привремени смештај робе, као и царински дозвољено поступање или коришћење робе. Царинска декларација мора се поднети у писаном облику или електронским путем на обрасцу јединствене царинске исправе (ЈЦИ) или усмено или на други начин при чему држалац робе изражава жељу да се роба стави у царински поступак. Србија је навела да су шифре које се користе засноване на међународним стандардима и да су у потпуности усаглашене са ЈЦИ ЕУ.⁴ Србија је навела да Управа царина користи податке о регистрованим привредним субјектима од Пореске управе (порески идентификациони број).

---

* Ова ознака не доводи у питање ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 и Мишљењем МСП о проглашењу независности Косова.

³ Правилник о програму и садржају посебног стручног испита и издавању и одузимању дозвола за заступање у царинском поступку (Сл. гласник 97/10) усвојен је 2010. године.

⁴ Образац сажете декларације прописан је Правилником о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку (Сл. гласник 7/15).

Царински дуг настаје i) приликом издавања дозволе за стављање у слободан промет или стављањем те робе у поступак привременог увоза са делимичним ослобођењем од плаћања увозних дажбина; ii) незаконитим уношењем робе у царинско подручје, укључујући уношење или потрошњу робе која подлеже увозним дажбинама у слободној зони или слободном складишту или из слободне зоне или слободног складишта у други део царинског подручја; iii) незаконитим узимањем робе испод царинског надзора; или iv) када обавезе које произлазе из привременог смештаја или другог царинског поступка нису испуњене или када услови за стављање робе у одговарајући царински поступак или за одобравање смањене или нулте царинске стопе за робу за крајњу употребу нису испуњени. Закон не прави разлику између дугова насталих при увозу и дугова насталих при извозу робе. Царински дуг не настаје на робу која је унета у слободну зону за спровођење активности у тој зони. У Србији се захтева гаранција за потенцијални или постојећи дуг, када је дуг већи од 500 EUR у динарској противвредности, било у облику готовинског депозита или у облику банкарске гаранције преко овлашћене пословне банке основане у Србији. Према изменама Царинског закона из 2015. године, банкарске гаранције више нису искључиви облик гаранције. Гарант мора да буде лице основано у Србији, а предложена гаранција мора да буде у сагласности са новим одредбама Закона. Повраћај или отплата дажбина спроводи се на захтев или по службеној дужности у року од три године од дана обавештења или плаћања дуга. Србија је навела да се предстојећим изменама Царинског закона такође настоји да се омогући другим пружаоцима финансијских услуга да пружају гаранције.

Закон Републике Србије садржи одредбе о стављању робе у слободан промет (увозу), транзиту робе, привременом увозу робе и извозу робе. Закон такође садржи одредбе о складиштењу, преради или обради, преради под царинском контролом и слободним зонама. Поједностављени поступци предвиђени су у члану 101. Царинског закона, на основу непотпуних декларација, трговинских (нпр. фактуре) или административних докумената, или уноса у евиденцију без обавезе да допреми робу (књиговодствена исправа). Србија је навела да постоји укупно 418 важећих овлашћења по овим поједностављеним поступцима.

У случају спорова у вези са царињењем, жалбе на првостепене одлуке могу се поднети у року од 15 дана Комисији за жалбе Управе царина. Комисију чине председник и четири члана. Председника, чланове и њихове заменике именује министар на предлог директора Управе царина. Жалба не одлаже извршење спорне одлуке, али првостепени орган такво одлагање извршења ипак може одобрити под одређеним околностима, уколико постоје докази који указују на то да спорна одлука није у складу са царинским прописима и у случајевима када би подносилац жалбе могао да сноси значајну економску штету. Против пресуде, која се мора донети у року од два месеца, може се уложити жалба управним судовима, у складу са Законом о управним споровима (Сл. гласник 111/09).

Контрола претог пртљага и личног пртљага у ваздушном транспорту организована је, као и у ЕУ, кроз црвене и зелене канале. Путници који напуштају земљу на међународном аеродрому проверавају се на аеродрому одласка. Уколико путници после лета у домаћем саобраћају иду даље на међународно путовање, контроле пртљага се обављају на аеродрому на коме почињу њихови међународни летови. Ознаке за пртљак су типа утврђеног у међународним саобраћајним конвенцијама (IATA). Што се тиче транспорта

унутрашњим пловним путевима, домаћи и инострани бродови који плове ка трећим земљама могу да пристану искључиво у домаћим лукама и пристаништима која су отворена за међународни саобраћај и искључиво уз одређене царинске гатове или у слободној зони. Не постоји обавеза пристајања у првој луци на царинском подручју Србије. Бродови који саобраћају на међународним и граничним водним путевима морају да имају бродски манифест, уз одређене изузетке као што су на пример војна пловила, пловила за рекреацију или пловила за риболов.

Царински статус робе и транзит

Концепт „царинског статуса робе” дефинисан је у члану 5, док је „поступак транзита” дефинисан у чл. 118. до 127. Царинског закона. Поступак транзита односи се и на домаћу робу која је прошла извозни поступак и на инострану робу која прелази преко територије земље под транзитним режимом. Царински закон прави разлику између спољног и унутрашњег транзита. Спољни транзит односи се на кретање између два места на царинском подручју без плаћања царинског дуга у случају иностране робе, или у случају домаће робе за коју је извозни поступак спроведен. Унутрашњи транзит односи се на кретање домаће робе, при преласку територије треће земље без промене царинског статуса. Србија је навела да су одредбе Царинског закона које се односе на транзит углавном засноване на правним тековинама, у смислу коришћења докумената, полагања обезбеђења, узимања и поједностављених поступака.

Србија је изразила интерес да постане пуноправна чланица Конвенције о заједничком транзитном поступку (*СТС*) и Конвенције о ЈЦИ и она има статус неформалног посматрача у ЕУ-ЕФТА Заједничком комитету за *СТС* од 2009. године. Управа царина користи *NCTS* на националном нивоу од 25. јануара 2015. године, а Царински закон је сходно томе измењен. То омогућава да се национални транзитни поступак спроводи електронским путем уз коришћење *NCTS*. По приступању Србије Конвенцији о заједничком транзитном поступку, Царински закон ће морати да буде додатно усаглашен са правним тековинама, а компјутерски систем прилагођен, како би се омогућило спровођење заједничког транзитног поступка. Припреме у том смислу су у току уз помоћ коју пружа ЕУ, а приступање обема Конвенцијама заказано је за 1. децембар 2015. године.

Србија је потписница следећих међународних конвенција које обухватају транзит: Конвенције о међународном превозу робе на основу исправа за међународни друмски превоз (Конвенција *TIR*), Конвенције о АТА карнету за привремени увоз робе (Конвенција *АТА*) и Конвенције о привременом увозу (Истанбулска конвенција). *TIR* карнете и карнете за привремени увоз (*АТА* карнете) издаје Привредна комора Србије.

Царинско вредновање

Србија у свом царинском законодавству примењује одредбе члана VII Општег споразума о царинама и трговини (*GATT*) и Споразума о спровођењу члана VII *GATT*. Основа за царинско вредновање је вредност трансакције. Царинским законом предвиђен је одређени број алтернативних метода вредновања у складу са методима који се примењују уколико није могуће применити основни метод, који су утврђени чланом VII *GATT*. Србија је потврдила да се референтне цене не користе за утврђивање вредности производа и роба. Поред тога, Србија је објаснила да не постоје одредбе о поједностављеним методима

вредновања за увезену консигнациону кварљиву робу, пошто се таква пословна пракса не примењује у овој земљи. Код половних аутомобила се не примењују никакви посебни поступци; алтернативни метод се често примењује, чиме се обезбеђује коришћење свих расположивих података. Међутим, Србија је доставила информацију да се царинске формалности код стављања нафте и нафтних производа, половних моторних возила, шећера и акцизних производа у слободан промет морају обавити у одређеним царинским испоставама. Исто важи и за робу широке потрошње и текстилну робу са пореклом из азијских и евроазијских земаља, у случајевима када Управа царина има недовољно информација о царинској вредности робе. За друго поменуто робу, као и за нафту и шећер, ова пракса такође важи и у транзитном поступку и, у случају шећера, и у извозном поступку. Србија је навела да су одредбе Царинског закона о вредновању усаглашене са правним тековинама.

Царинско сврставање робе и Царинска тарифа

Номенклатура царинске тарифе Србије прецизирана је у Закону о Царинској тарифи (Сл. гласник 05/09) и усаглашена је са Хармонизованим системом Светске царинске организације и са Комбинованом Номенклатуром ЕУ за 2015. годину. Тарифа је објављена на интернет страници Управе царине и јавно је доступна. Осим тога, Србија је у процесу развијања ТАРИС базе података, која је заснована на интегрисаној тарифној бази података ЕУ ТАРИК2. У међувремену, Царински информациони систем остаје на снази, и садржи номенклатуру робе, стопе трећих земаља и преференцијалне стопе, ПДВ, акцизе и мере забране и ограничења. Објашњења уз Хармонизовани систем преведена су на српски, али још нису објављена због проблема са ауторским правима са Светском царинском организацијом. Објашњења уз Комбиновану Номенклатуру ЕУ нису ни преведена, ни објављена у Србији.

Србија није чланица Светске трговинске организације. Основна стопа дажбина заснована је на начелу најповлашћеније нације. Стопе прецизиране у Царинској тарифи примењују се на робу која је пореклом из земаља на које се примењује клаузула о најповлашћенијој нацији, или на робу из земаља које примењују начело најповлашћеније нације на робу која је пореклом из Србије. Повећање од 70% примењује се на робу која је пореклом из других земаља. На увоз робе из земаља са којима Србија има закључене споразуме о преференцијалној трговини примењују се тарифе прецизиране у тим споразумима.

Србија је доставила информацију да се тарифне квоте расподељују по хронолошком реду датума прихватања декларација и да је информација о њиховом статусу доступна на веб сајту Управе царина⁵. Декларант мора да поднесе захтев за коришћење тарифне квоте на декларацији за стављање робе у слободан промет. Србија је доставила информацију да је у току пилот пројекат за успостављање система пропорционалне расподеле тарифне квоте уколико су захтеване количине за коришћење тарифне квоте веће од расположивог стања⁶.

Осим тога, према члану 30. Царинског закона, Влада је овлашћена да одобрава аутономне мере за увоз одређених роба. Србија је навела да је ово засновано на методологији

---

⁵ www.carina.rs

⁶ 15. јануара 2015. године царински органи Србије доставили су информацију да је нови систем квота постао оперативан и да је у складу са праксом ЕУ.

коришћеној у Уредби Савета број 1344/2011 о аутономним тарифним мерама ЕУ. Србија је навела да је у време скрининга ово било примењивано на 71 тарифну линију, којима се обухватају одређене сировине, полупроизводи и непрерађени дуван, при чему домаћа производња не задовољава потражњу. Србија је навела да се тренутно не примењују царински лимити.

У складу са чл. 19. и 20. Царинског закона, царински орган издаје обавезујуће обавештење о сврставању робе по Царинској тарифи (Обавезујуће обавештење о сврставању робе, ООС), слично систему ЕУ. ООС се издаје у року од три месеца по приспећу писаног захтева и важи током периода од три године од датума издавања. ООС се објављују на веб сајту Управе царина и њихово издавање је бесплатно. Прописи ЕУ о сврставању роба обавезно се примењују у Србији, а уредбе ЕУ о сврставању робе објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Правила о преференцијалном и непреференцијалном пореклу робе

Непреференцијално порекло робе дефинисано је у члану 32. и наредним члановима Царинског закона, док се у члану 37. и наредним члановима прописује преференцијално порекло робе.

Непреференцијално порекло робе засновано је на концептима у потпуности добијених производа или последње битне економски оправдане операције у привредном друштву опремљеном за ту сврху и чији је резултат нови производ или која представља битну фазу производње. На одређене производе (нпр. текстилне производе) примењују се посебна правила, која између осталог описују битне операције којима се не преноси порекло и обрада која није битна којом се преноси порекло. Србија је навела да су ова правила у великој мери усаглашена са правним тековинама.

Пошто Србија не даје аутономне преференцијале, Царински закон није усаглашен са правним тековинама са упућивањем на општи систем преференцијала ЕУ (*GSP*). Правила о преференцијалном пореклу предвиђена су у сваком појединачном споразуму о слободној трговини који је Србија закључила. ЦЕФТА (Споразум о слободној трговини у централној Европи), Споразум са Турском и Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ омогућавају билатералну и дијагоналну кумулацију порекла у оквиру ЦЕФТА региона као и између Турске, ЕУ и страна у ЦЕФТА споразуму (за сада без Молдавије). Србија је ратификовала Регионалну конвенцију о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу, која је за Србију ступила на снагу 1. септембра 2013. године. На основу споразума о слободној трговини, ЕФТА земље, Русија, Белорусија и Казахстан такође остварују користи од преференцијалних царинских дажбина за одређене робе.

Уверења „*Form A*”, којима се доказује домаће порекло робе, издаје Привредна комора Србије. Царински закон такође предвиђа издавање обавезујућег обавештења о пореклу, без икакве накнаде, у року од 150 дана од достављања комплетног писаног захтева. Број издатих одлука о обавезујућем обавештењу о пореклу мењао се током последњих година, али је и даље на ниском нивоу.

Царинске олакшице

Одредбе о ослобођењу од увозних дажбина укључене су у чл. 215. до 220. Царинског закона, Уредбу о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина (Сл. гласник 63/13), као и у Закон о донацијама и хуманитарној помоћи (Сл. гласник 101/05). Србија је навела да већина основа по којима се царинске олакшице могу одобрити у Србији такође постоји и у правним тековинама; неке основе за ослобођење од дажбина, међутим, нису обухваћене правилима ЕУ и обрнуто. Ово нарочито укључује нову опрему коју инвеститор уноси у Србију за коришћење у одређеним индустријским секторима (укупно 409 тарифних линија). Србија је навела да је сврха ове мере да се подстакну инвестиције у производњу и нове технологије. Роба унета у Србију под условима царинских олакшица мора се користити за сврху за коју је ослобођена плаћања увозних дажбина током периода од најмање три године.

Роба која чини лични пртљак путника изузета је од плаћања увозних дажбина до вредности од 100 EUR у динарској противвредности, и до прецизираних количина за дуван, алкохолна пића и парфеме. Пошиљке мале вредности некомерцијалне природе у укупној вредности до 50 EUR у динарској противвредности такође су ослобођене плаћања увозних дажбина, осим на алкохолна пића, парфеме и дуванске производе. Осим тога, приватни пакети мале вредности које један појединац шаље другом, ослобођени су плаћања увозних дажбина до укупне вредности од 70 EUR у динарској противвредности, уз одређена прецизирана ограничења у погледу количине за алкохолна пића, парфеме и цигарете. Члан 208. Царинског закона предвиђа могућност успостављања слободних царинских продавница на аеродромима који су отворени за међународни саобраћај.

Безбедносни аспекти Царинског закона

Чланом 22. Царинског закона предвиђено је да царинске контроле првенствено треба да буду засноване на анализи ризика, уз употребу електронске обраде података, док су чланом 5. предвиђени концепти „ризика” и „управљања ризиком” који су слични оним у Царинском кодексу.

У овој земљи признат је *SAFE* Оквир стандарда за обезбеђивање и олакшавање глобалне трговине Светске царинске организације, а Царински закон предвиђа концепт и коришћење овлашћених привредних субјеката (ОПС). Србија је навела да је закон у великој мери усаглашен са одговарајућим прописима ЕУ у погледу услова за програм ОПС и користи од њега. Практичне припреме за почетак спровођења програма ОПС су завршене и Србија је доставила информацију да се у земљи овај програм спроводи од септембра 2014. године⁷.

Царинске операције анализе ризика у Србији тренутно укључују:

- анализу ризика електронских података пре пристизања на „*SEED*” (Систем за електронску размену података) подацима у друмском сектору (који генерише „аларм”

---

⁷ До јуна 2015. месеца, издата су три таква ОПС овлашћења.

поруке електронске поште за службенике који треба даље да их обрађују), која обухвата пошиљке из Албаније, бивше Југословенске Републике Македоније, Црне Горе, са Косова и из Босне и Херцеговине;

- ручну анализу ризика на пошиљкама експрес курирском службом путем приступа царине евиденцији курирске службе, која може да буде пре пристизања, односно пре одласка. Планиран је развој капацитета за електронско распакивање и анализу података;
- електронску анализу ризика на свим царинским декларацијама (укључујући и транзит) сачињеним у ваздушном, друмском, железничком виду транспорта и у транспорту унутрашњим пловним путевима.

Србија је доставила информацију да су током 2013. године спроведене физичке провере и провере документације на око 16% царинских пошиљки (не укључујући пошиљке у транзиту). Што се тиче транзита, Управа царина спровела је сличне провере на око 5% декларација. Управа царина спроводи Стратегију управљања ризицима за период од 2012. до 2015. године.

Права интелектуалне својине

Правни оквир у овој области чине Царински закон и Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници (Сл. гласник 25/15), који су допуњени посебним законима који уређују заштиту права интелектуалне својине у Србији. Србија је навела да је претходно поменута уредба усклађена са Уредбом ЕУ број 608/2013.

Царинске мере за заштиту права интелектуалне својине могу се предузимати у оквиру свих царинских поступака и покрећу се по службеној дужности (на иницијативу Управе царина) или по захтеву за предузимање мера носилаца права. Кад је реч о другом поменутом случају, не плаћа се накнада за подношење захтева за предузимање мера; захтев важи годину дана и његово важење се може продужити на још годину дана. Царински орган одмах по обустављању царинског поступка и привременог задржавања робе обавештава о томе носиоца права и декларанта (држаоца робе). Носилац права треба да пружи одговор, и да, када је то применљиво, покрене судски поступак у року од 10 радних дана (три радна дана у случају кварљиве робе); на образложени захтев подносиоца пријаве, царинарница може да продужи овај рок за још 10 радних дана. Носилац права има могућност да прегледа робу под царинским надзором.

У случају поступака покренутих по службеној дужности, царина може да обустави царинење робе у вези са којом су јој достављени задовољавајући докази о повреди права интелектуалне својине. Носилац права се обавештава у писаном облику о привременом задржавању и евентуалној повреди права интелектуалне својине и оставља му се рок од три радна дана да поднесе захтев за обустављање царинског поступка. У одсуству таквог захтева, царински поступак се наставља и роба се може царинити.

Носилац права прихвата одговорност за све трошкове везане за складиштење и чување робе и трошкове везане за штету која би могла да настане током поступка у случају да се накнадно утврди да дата роба не повређује право интелектуалне својине. Српским законодавством такође се предвиђа поједностављени поступак, у коме се роба може

уништити под царинским надзором без судског поступка, после договора између носиоца права и декларанта (држаоца робе).

Прописи о правима интелектуалне својине се, између осталог, не односе на робу некомерцијалне природе у личном пртљагу путника у границама одобреног ослобођења од царина, када нема показатеља који указују на то да је роба део комерцијалног промета. Под посебним условима, роба послата у малим пошиљкама може да буде уништена.

Србија је доставила информацију да је Управа царина током 2013. године одобрила 244 захтева за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине, што представља стално повећање током година. Осим тога, од увођења поједностављеног поступка 2011. године, поднето је 787 захтева за уништење робе.

Културна добра

Правни основ у овој области чини Закон о културним добрима (Сл. гласник 71/94) (видети и Поглавље 26 – Образовање и култура, за упућивање на међународне конвенције). Министарство културе и информисања је надлежни орган за издавање извозних дозвола за привремени или стални извоз културног добра. Србија је признала да правни оквир још није усаглашен са правним тековинама, укључујући дефиницију културних добара и образац, категорију и врсту овлашћења за извоз културних добара. Осим тога, ове информације треба интегрисати у постојеће базе података.

Контрола физички преносивих средстава плаћања на границама

Правни оквир за контроле прекограничних трансфера физички преносивих средстава плаћања чине Закон о девизном пословању (Сл. гласник 119/12) и Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма (Сл. гласник 20/09, 72/09 и 91/10).

Србија је навела да се, слично као и у ЕУ, и у Србији примењује референтна вредност од 10.000 EUR (или одговарајући износ у другим валутама) као гранична вредност за пријављивање физички преносивих средстава плаћања на граници. Образац пријаве преноса физички преносивих средстава плаћања тек треба да буде усаглашен са верзијом Обрасца за пријаву физички преносивих средстава плаћања ЕУ из 2013. године. Непријављивање износа физички преносивих средстава плаћања преко ове граничне вредности се кажњава. Царински службеници овлашћени су да спроводе контроле и претрес путника, пртљага и возила на читавом царинском подручју, да подносе прекршајне пријаве и да пружају податке о преносу физички преносивих средстава плаћања Управи за спречавање прања новца и финансирања тероризма и Народној банци. Средства плаћања могу се привремено задржати, у законом прописаним случајевима, и положити на рачун Народне банке Србије. Посебним споразумима омогућена је сарадња са државама чланицама ЕУ.

Прекурсори дрога

Правни основ у Србији у овој области чини Закон о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (Сл. гласник 107/05). Списак прекурсора које треба контролисати утврђен је Уредбом о утврђивању Списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних

супстанци (Сл. гласник 101/09). Србија је држава чланица Конвенција УН о опојним дрогама и психотропним супстанцама и Конвенције УН против незаконитог промета опојних дрога и психотропних супстанци. У Србији је такође успостављен правни оквир за супстанце ван списка психоактивних контролисаних супстанци.

Дозволе за промет издаје Министарство здравља. Дозволе за увоз, извоз или транзит морају се употребити у року од 30 дана. Декларант показује ове дозволе царинским органима. Србија је доставила информацију да током последње три године није било заплене прекурсора дроге. Србија је навела да постоји потреба за даљим јачањем надзорних капацитета надлежног сектора Министарства здравља.

Узајамна административна помоћ и међународна царинска сарадња

Србија је чланица Светске царинске организације од 2001. године. Осим тога, потписница је одређеног броја међународних конвенција, као што су *TIR* Конвенција УН-а, Конвенција УН о усклађивању граничних контрола робе, као и Конвенције Светске царинске организације о упрошћавању и усклађивању царинских поступака (Ревидирана Кјото конвенција) и АТА Конвенције Светске царинске организације и Истанбулске конференције.

Србија учествује у пружању узајамне помоћи са државама чланицама ЕУ у складу са Протоколом 6 Споразума о стабилизацији и придруживању (Протокол о узајамној административној помоћи у царинским питањима) и одржава одређени број других споразума о царинској сарадњи са трећим земљама. Протокол 6 о узајамној помоћи са ЕУ има првенство над споразумима које је Србија потписала са појединачним државама чланицама ЕУ. Србија је потврдила укупно 25 билатералних споразума о узајамној помоћи у царинским питањима и сарађује са *OLAF* и међународним организацијама, као што су Центар за спровођење закона у Југоисточној Европи и ЦЕФТА, и размењује податке пре пристизања у оквиру региона путем *SEED*. Коначно, Србија је потписала одређени број меморандума о разумевању са друштвима у приватном власништву, као што су транспортна друштва и друштва за експресне курирске услуге.

Србија је навела делимичну усклађеност са одредбама и обавезама из правних тековина о узајамној помоћи (Уредба број 766/2008/ЕЗ). Коначно, Управа царина има закључене важеће споразуме о сарадњи са другим институцијама у Србији.

II.6. Административни и оперативни капацитети

Организација Управе царина

Управа царина Србије је орган управе у саставу Министарства финансија на чијем челу је директор Управе. У оквиру Министарства финансија, Сектор за царински систем и политику састоји се од два одељења са укупно 14 запослених. Управа царина Србије састоји се од 15 царинарница, 73 царинске испоставе и 62 царинска реферата, са укупно 2.643 запослених у време спровођења скрининга. Управа царина одговорна је за 83 гранична прелаза, укључујући шест прелаза *IBM* са Косовом. Осим тога, постоји 72 унутрашња терминала, укључујући три међународна аеродрома и 12 слободних зона.

Управа Царина прикупља акцизне дажбине искључиво на тачкама увоза. Споразуми о интегрисаном управљању границама закључени су са полицијом и здравственим службама и спроводе се заједничке активности. Накнаде се наплаћују само за пружање посебних услуга, као што су нпр. царине ван редовног радног времена или ван царинских просторија. Србија је навела да су све остале административне накнаде укинуте, али да се оне и даље примењују код вођења евиденције и издавања потврда о царинском дугу и плаћању царина, код одобрења слободних зона и возила и контејнера за *TIR* транспорт. Управа царина има једну лабораторију, која се састоји од аналитичког дела и дела за сврставање робе. Активности су примарно усмерене на издавање налаза о сврставању робе. С обзиром на расположиве капацитете, друге аналитичке активности често се поверавају јавним лабораторијама са *ISO* акредитацијом. Осим друге опреме, Царинска управа такође поседује 11 модерних мобилних скенера и осам стационарних монитора зрачења.

Србија спроводи Пословну стратегију Управе царина за период од 2011. до 2015. године, у којој су утврђени стратешки циљеви за овај период и која укључује Акциони план за 2015. годину. Царинска ИТ стратегија обухвата период од 2011. до 2020. године. Управа царина усвојила је кодекс понашања царинских службеника. Србија такође учествује у Програму Царина 2020 ЕУ.

Компјутеризација

Управа царина Србије користи информационе технологије за управљање царинским поступцима, као и у вези са анализом ризика. Све царинарнице повезане су на централни ИТ систем. Овај систем међутим пружа прилично лошу подршку царинским рефератима у смислу управљања радним током царине.

У 2013. години, око 97% свих царинских декларација поднето је електронским путем. Ово међутим указује на то да се декларација може послати електронски из седишта привредног субјекта до царинске испоставе, која прима овај документ и враћа га електронским путем привредном субјекту. Привредни субјекат потом мора да штампа ову декларацију и да донесе папирни примерак исте у царинарницу на стварну потврду и даљу обраду. Информације пре пристизања размењују се у контексту *SEED* са Албанијом, Босном и Херцеговином, Бившом Југословенском Републиком Македонијом и Црном гором. Од августа 2015. године, царина Србије почела је да размењује све информације о извозу и транзиту робе и са Косовом⁸. У Србији се од јануара 2015. године користи нови компјутеризовани транзитни систем (*NCTS*) на националном нивоу, што је предуслов за приступање Конвенцији о заједничком транзитном поступку.

Србија је навела да се мобилисање финансијских средстава неопходних за испуњење захтева ЕУ у овој области сматра изазовом.

---

⁸ Преко посредничког сервера смештеног у просторијама италијанске Управе царина.

III. ПРОЦЕНА СТЕПЕНА УСАГЛАШЕНОСТИ И КАПАЦИТЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

У целини, законодавство у Србији у области царинске уније у великој мери усаглашено је са правним тековинама. Утврђене су неке области у којима је неопходно даље усаглашавање, како је то овде укратко описано. У Србији такође треба усмерити пажњу на јачање административних капацитета и на обезбеђивање једнообразне и ефикасне примене царинских правила.

Од првог дана приступања, Управа царина Србије ће морати да управља границама Србије и да контролише ове границе, које ће тада у одређеној мери представљати спољну границу Уније, уз пуно поштовање правних тековина. Административном границом/граничном линијом између Србије и Косова такође треба управљати уз пуно поштовање правних тековина.

Осим тога, поглавље 35, које се бави сталном посвећеношћу Србије нормализацији односа са Косовом и спровођењу свих постигнутих договора у контексту овог дијалога, бавиће се спровођењем царинских споразума и споразума о интегрисаном управљању граница, укључујући оснивање сталних граничних прелаза.

III.a. Царинско законодавство

Општа царинска правила и поступци

Ниво усаглашености је висок. Утврђена су следећа најважнија одступања од правних тековина:

- Формат ЈЦИ треба у потпуности усагласити са прописима ЕУ. Одређени број података и шифара који се користе на обрасцу у Србији још нису усклађени са моделом ЕУ.
- Србија не захтева на систематичан начин да се пре увоза поднесе сажета декларација пре пристизања, нити пре одласка и, сходно томе, треба да усагласи прописе за практичну примену који се односе на улазну/излазну сажету декларацију са правним тековинама.
- Што се тиче царинског дуга и гаранција, утврђено је неколико питања која захтевају деловање у циљу потпуне хармонизације. Та питања укључују време потребно за унос царинских дажбина на рачуне и принудну наплату царинског дуга.
- Закон о слободним зонама није у потпуности усаглашен са правним тековинама, пошто царински дуг не настаје за робу која се употребљава или конзумира у овој зони. О овоме се говори у Поглављу 8: Конкуренција.

Царински статус робе и транзит

Остварен је добар ниво усаглашености. Утврђене су следеће најважније разлике између правних тековина и Царинског закона Републике Србије:

- Од 25. јануара 2015. године, Србија спроводи нови компјутеризовани транзитни систем на националном нивоу и треба даље да га развија како би постала чланица Конвенције о заједничком транзитном поступку. Такође, ова земља ће морати у потпуности да поштује

правне и административне захтеве ЕУ у овој области. Треба донети нове правне прописе, поступке и упутства треба разрадити, а трговцима и службеницима треба пружити обуку. Приступање Конвенцији о заједничком транзитном поступку и Конвенцији о ЈЦИ предвиђено је за 1. децембар 2015. године.

Царинско вредновање

Ниво усаглашености српског законодавства веома је висок.

- Међутим, у зависности од модалитета примене, чињеница да је само одређеним царинарницама дозвољено да спроводе формалности за половна возила и одређене текстилне/нафтне производе, као и за акцизне производе и шећер, може се сматрати несразмерним ограничењем за трговину.
- Српско законодавство још увек није усаглашено са одредбама ЕУ које се примењују на вредновање консигнационе кварљиве робе.

Царинско сврставање робе и царинска тарифа

Ниво усаглашености законодавства у Србији о сврставању робе и тарифама је висок. Међутим, постоје одређене разлике, међу којима су и следеће:

- Препорука је да Србија преведе и узме у обзир Објашњења ЕУ уз Комбиновану Номенклатуру.
- Према праву ЕУ, подаци саопштени у оквиру режима праћења квоте неопходни су за све декларације за стављање робе у слободан промет и за одређене извозне декларације. У Србији се ти подаци односе само на декларације за стављање робе у слободан промет у вези са преференцијалним квотама.
- Србија треба даље да развија ТАРИС базу података како би је на време учинила компатибилном са ТАРИК базом података ЕУ пре приступања.

Правила о преференцијалном и непреференцијалном пореклу

Правила о утврђивању непреференцијалног и преференцијалног порекла робе слична су правилима ЕУ, али нису истоветна. Како би се остварила потпуна усаглашеност, Србија треба, између осталог, да реши и следећа питања:

- пуна усаглашеност законодавства са Анексима 9 до 11 Уредбе Комисије (ЕЗ) број 2454/93,
- пуна усаглашеност Царинског закона са општим системом преференцијала ЕУ.

Царинске олакшице

Иако је Закон који важи у Србији у приличној мери усаглашен са правилима ЕУ о ослобођењу од царинских дажбина, Србија треба нарочито да реши питања следећих разлика:

- У Србији се одобравају царинске олакшице под условима који нису предвиђени у правним тековинама или који нису са њима усаглашени, укључујући нарочито нову опрему коју у Србију уноси инвеститор или која је намењена коришћењу у одређеним индустријским секторима. Србија је навела да важеће ове мере неће бити продужено у 2016. години.
- Одредбе о царинским олакшицама за робу која чини лични пртљаг, пошиљке робе мале вредности некомерцијалне природе и приватне пакете или за увоз у случају брака треба да буду у потпуности усаглашене са правним тековинама. Исто важи и за капиталне производе и осталу увезену опрему, за семена и ђубрива, материјал за истраживање, терапеутске и фармацеутске супстанце, поклоне, узорке робе, публикације са информацијама за туристе, материјал за паковање и заштиту и прехранбене производе током транспорта, материјале за спомен жртава рата и погребне производе.

Безбедносни аспекти Царинског закона

Царина у Србији има јасну структуру за спровођење и сталну процену операција анализе ризика. Међутим, Србија треба да реши питање преосталих разлика у односу на правне тековине, укључујући питање свог приступа анализи ризика пре пристизања/пре одласка.

- Србија треба даље да развија своје законодавство и мере за прикупљање скупова података из Анекса 30А у свим видовима транспорта и за повезане операције анализе ризика на електронским подацима пре пристизања, односно пре одласка.
- У правној дефиницији „ризика” која важи у Србији не помиње се „безбедност”, а дефиниција „управљања ризицима” која важи у овој земљи укључује „прописивање мера” уместо „прописивање и предузимање радњи”. Осим тога, њоме се дозвољава да носиоци овлашћења за спровођење поједностављених поступака буду изузети од система контроле као таквог, осим у случају насумичних провера и провера регистарских таблица возила⁹. Планирано је проширење изузећа на ОПС-ове.
- У области ОПС законодавства, Србија треба да заврши усаглашавање са правним тековинама и да реши преостала питања одређених детаља. Међу њима су, на пример, обим програма ОПС који се односи на физичка лица (могућност пријављивања за добијање овог статуса не треба дати само правним лицима) и услови програма ОПС (мора се конкретно предвидети да подносилац пријаве мора да буде лице које је, током пословања, укључено у активности обухваћене царинским прописима), као и упућивања на регулисаног заступника.

---

⁹ Око 1% свих операција предмет је анализа ризика.

Права интелектуалне својине

Ова област је у великој мери усаглашена са правним тековинама. Административне капацитете у овој области треба даље унапређивати и они ће бити праћени у оквиру Поглавља 7 – право интелектуалне својине.

Културна добра

Закон у Србији у овој области није усаглашен са правним тековинама. Постоје разлике у погледу дефиниције културних добара и концептуалног приступа културним добрима, као и потреба да се дефинише национално благо.

Контрола физички преносивих средстава плаћања на границама

Законодавство у Србији у великој мери је усаглашено са правним тековинама у области контроле физички преносивих средстава плаћања на границама. У српском законодавству користе се исте дефиниције за средства плаћања и исти праг за пријављивање средстава плаћања који су прецизирани у Уредби ЕУ (ЕЗ) 1889/2005. Уведене су санкције које се примењују у случају непоштовања обавезе пријављивања преноса средстава плаћања, а средства плаћања могу се привремено одузети. Образац за пријаву преноса физички преносивих средстава плаћања треба да буде усаглашен са верзијом Обрасца за пријаву физички преносивих средстава плаћања ЕУ из 2013. године.

Прекурсори дроге

У Србији је успостављен општи правни оквир за праћење прекурсора дроге на основу члана 12. Конвенције УН против незаконитог промета опојних дрога и психотропних супстанци из 1988. године. Списак супстанци које треба пратити већ је усаглашен са списком ЕУ.

- Законодавство у Србији није усаглашено са најновијим правним тековинама у овој области, односно са Уредбом (ЕУ) број 1258/2013, Уредбом (ЕУ) број 1259/2013 и Уредбом Комисије (ЕЗ) број 297/2009 и Уредбом Комисије (ЕУ) број 225/2011.
- Евиденција Србије о регистровању и откривању прекршаја нарочито је лоша и у овој области се захтева изградња капацитета.
- У ЕУ надлежни органи раде у блиској сарадњи са хемијском индустријом, што је пракса коју треба развити у Србији (нпр., издавање смерница).

Узајамна административна помоћ и међународна царинска сарадња

Србија сарађује са ЕУ у царинским стварима у оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању. Кад је реч о споразумима које је Србија закључила са трећим земљама, Србија је потврдила спремност да се ови споразуми усагласе са правним тековинама, или да се раскину уколико нису у сагласности са њима (видети и Поглавље 30 – Спољни односи).

У оквиру узајамне помоћи, неопходно је даље усаглашавање у вези са обимом спровођења, дефиницијом, надлежношћу, типовима сарадње и помоћи, поверљивошћу података, трошковима, царинским информационим системом и методологијом.

Кад је реч о размени информација, Србија сада може да користи неке ИТ алате које је пружио *OLAF* (електронска пошта Посредника у пружању узајамне помоћи (*MAB*), Виртуелна јединица за оперативну сарадњу (*OCU*). Од првог дана приступања, Србија мора да користи све ИТ алате које пружа *OLAF* у складу са Уредбом Савета (ЕЗ) број 515/97 (Царински информациони систем (ЦИС) и Царинска база података за идентификацију датотека (*FIDE*)). Осим тога, Србија треба да обезбеди пуну усаглашеност са одредбама Уредбе (ЕЗ) број 766/2008.

III.6. Административни и оперативни капацитети

Организација Управе царина

Управа царина Србије ће морати да успостави све неопходне капацитете како би развила непосредне и ефикасне операције царинске контроле у лукама, на аеродромима, копненим границама и унутрашњим царинарницама, којима се може олакшати проток законитих путника и трговине, и истовремено обезбедити прикупљање националних прихода и прихода ЕУ и заштита грађана ове државе и грађана ЕУ. Управа царина треба да настави да развија своје правне и административне структуре како би даље примењивала и спроводила царинске прописе. Како би се одговорило на овај изазов, у Србији су успостављене свеобухватне стратегије пословања и ИТ (интероперабилност), које треба даље разрадити и спроводити како би постале делотворни алати за управљање. Обим рада и капацитет царинске лабораторије треба проширити, а обуку службеника даље унапређивати.

Добар напредак је остварен у погледу сарадње Управе царина Србије са Управом царина Косова. Успостављена је практична сарадња, којом се омогућава проток путника и робе. Управа царина Србије треба да настави да развија ову сарадњу како би олакшала проток путника и робе и истовремено обезбедила прикупљање националних прихода и прихода ЕУ и заштиту својих грађана и грађана ЕУ.

Компјутеризација

ЕУ захтева да царински поступци буду компјутеризовани и да ИТ системи које користе управе царина буду повезани на системе ЕУ у овој области. Како би се решило питање овог будућег захтева, Управа царина треба да ажурира свој систем обраде царинских декларација и систем управљања царинском.

Када је реч о транзитним поступцима, Србија користи *NCTS* на националном нивоу од јануара 2015. године, што је предуслов за чланство у Конвенцији о заједничком транзитном поступку. У погледу тарифа и контрола извоза, односно увоза, од Србије ће се захтевати да се повеже са неколико система ЕУ за размену информација (*IAS/EAS*, *ITMS*, *EBT1*, *EOS*, *Surveillance*, итд.) како би се гарантовала правилна примена спољних тарифа ЕУ и трговинска политика и безбедносне мере ЕУ.

Треба успоставити путоказе за развој ових система и увести вештине управљања пројектима. Биће неопходна значајна средства како би се обезбедило да размена компјутеризованих података између Управе царина Србије и ЕУ буде припремљена и оперативна до тренутка приступања.

IV. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Имајући у виду претходно наведено, а нарочито закључке представљене у Делу III, може се сматрати да је Србија у довољној мери спремна за преговоре о овом поглављу. Стога Комисија препоручује отварање преговора о приступању са Србијом о поглављу 29 о Царинској унији.